

Veiligheidsanalyse gemeente Helmond

Augustus 2014

Inhoudsopgave

Vooraf	p. 2
Samenvatting	p. 3
Veiligheidsveld 1: veilige woon- en leefomgeving	
- thema 1.1: Sociale kwaliteit	p. 5
- thema 1.2: Fysieke kwaliteit	p. 6
- thema 1.3: Objectieve veiligheid	p. 7
- thema 1.4: Subjectieve veiligheid	p. 9
Veiligheidsveld 2: bedrijvigheid en veiligheid	
- thema 2.1: Veilig winkelgebied	p. 10
- thema 2.2: Veilige bedrijventerreinen	p. 11
- thema 2.3: Veilig uitgaan	p. 12
- thema 2.4: Veilige evenementen	p. 13
Veiligheidsveld 3: jeugd en veiligheid	
- thema 3.1: Jeugdoverlast	p. 14
- thema 3.2: Jeugdcriminaliteit/individuele probleemjongeren	p. 15
- thema 3.3: Jeugd, alcohol en drugs	p. 16
- thema 3.4: Veilig in en om school	p. 17
Veiligheidsveld 4: fysieke veiligheid	
- thema 4.1: Verkeersveiligheid	p. 18
- thema 4.2: Brandveiligheid	p. 19
- thema 4.3: Externe veiligheid	p. 20
- thema 4.4: Rampenbestrijding en crisisbeheersing	p. 21
Veiligheidsveld 5: integriteit en veiligheid	
- thema 5.1: Polarisatie en radicalisering	p. 22
- thema 5.2: Georganiseerde criminaliteit	p. 23
- thema 5.3: Veilige Publieke Taak	p. 25
- thema 5.4: Informatieveiligheid	p. 26
- thema 5.5: Ambtelijke en bestuurlijke integriteit	p. 27
Overzicht mogelijke prioriteiten	p. 28
Bijlagen	p.29

Vooraf

Deze rapportage bevat de uitkomsten van de veiligheidsanalyse zoals die in de periode april-augustus is uitgevoerd ter voorbereiding van het masterplan veiligheid 2015-2018 van de gemeente Helmond. De rapportage vormt de basis voor afstemming met de gemeenteraad over prioriteiten van het veiligheidsbeleid. Deze afstemming zal plaatsvinden in oktober 2014. In de periode daarna zal het veiligheidsbeleid uitgewerkt worden. Dit integrale veiligheidsbeleid 2015-2018 zal in samenwerking met de Peelgemeenten worden opgesteld. Hierin zullen de prioriteiten voor alle gezamenlijke Peelgemeenten benoemd worden. Omdat er ook verschillen te vinden zijn tussen de Peelgemeenten met betrekking tot de veiligheidsproblematiek, worden daarnaast een aantal lokale prioriteiten benoemd die specifiek voor Helmond gelden.

Zowel het proces dat doorlopen is als de opbouw van deze rapportage volgt de VNG-methode *Kernbeleid Veiligheid* (ed. 2013). Het kernbeleid veiligheid onderscheidt in totaal vijf veiligheidsvelden, die met elkaar het integrale veiligheidsterrein van gemeenten vormen. Het gaat om de volgende veiligheidsvelden: (1) Veilige woon- en leefomgeving; (2) Bedrijvigheid en veiligheid; (3) Jeugd en veiligheid; (4) Fysieke veiligheid; (5) Integriteit en veiligheid. Binnen deze veiligheidsvelden worden *veiligheidsthema's* onderscheiden (zie bijlage 1 voor een overzicht).

Per veiligheidsveld behandelt deze rapportage:

- a. de aard van de veiligheidsproblematiek
- b. de huidige aanpak van gemeente en partners
- c. mogelijke beleidsversterkingen

De beschrijving van de veiligheidsvelden eindigt telkens met een omschrijving van mogelijke prioriteiten voor het nieuwe veiligheidsbeleid zoals die uit de analyse van het veiligheidsveld naar voren komen. Aan het einde van de rapportage wordt een totaaloverzicht van prioriteiten gegeven. Een prioriteit kan beschreven worden als een speerpunt dat op een projectmatige manier zal worden aangepakt, met als doel het probleem op te lossen of significant te verminderen. Het is belangrijk te vermelden dat wanneer een veiligheidsthema niet tot prioriteit benoemd wordt, dit niet wil zeggen dat er geen inzet is op dit veiligheidsthema. Alle veiligheidsthema's zijn van belang en zullen gemonitord worden. Daar waar nodig zal er inzet zijn.

NB: De beleidsversterkingen en prioriteiten die in dit rapport genoemd worden, zijn nog niet de definitieve, vast te stellen beleidslijnen; het betreft een oriëntatie op mogelijke vervolg- en verbeteracties rond de veiligheidsthema's, verder uit werken in het veiligheidsbeleid en uitvoeringsprogramma's.

Samenvatting

De veiligheidsanalyse komt tot stand door het verzamelen van zowel kwalitatieve informatie als kwantitatieve (cijfermatige) informatie. Deze informatie wordt verkregen door middel van interviews met in- en externe partners (zie bijlage 2 voor een overzicht) en een aantal bronnen zoals de veiligheidsmonitor 2013, het bestuurlijk dashboard politie, de milieuvisie en de woonvisie.

De voorgestelde prioriteiten voor het masterplan veiligheid 2015-2018 zijn:

Peellandbreed:

- Woninginbraak
- Geweld (waaronder straatroof en overvallen)
- Problematische jeugd/jeugdgroepen
- Georganiseerde ondermijnende criminaliteit

Lokaal (specifieke prioriteiten voor Helmond):

- Overlast binnen wijken
- Verkeersoverlast
- Drugsoverlast en -handel
- Evenementen en veiligheid
- Fietsendiefstal

Per veiligheidsthema wordt de eventuele keuze tot prioritering toegelicht.

Algemene punten

Er komen een aantal algemene punten naar voren in deze veiligheidsanalyse die voor (bijna) alle veiligheidsthema's gelden. Deze lichten we daarom hier verder toe.

Relatie met het ontwerp Regionaal Veiligheidsplan Oost-Brabant 2015-2018 (politie)

De voorgestelde prioriteiten in ons masterplan komen overeen met de prioriteiten zoals die door de politie worden aangegeven namelijk:

- Problematische jeugd en jeugdgroepen (inclusief alcohol en drugs)
- Woninginbraken (als onderdeel van vermogenscriminaliteit)
- Georganiseerde (ondermijnende) criminaliteit
- Geweld (straatroof, overvallen, relationeel geweld, uitgaansgeweld, geweld tegen werknemers met publieke taak)

Deze prioriteiten komen nadrukkelijk niet in de plaats van andere lokale prioriteiten. Het zijn thema's die extra aandacht vragen van de politie en waar winst wordt geboekt door bovenlokaal, op het niveau eenheid Oost Brabant samen te werken.

Burgerparticipatie en betrokkenheid van burgers

Het belang van het betrekken van de burgers bij het thema veiligheid kwam in meerdere gesprekken met de externe en interne partners naar voren. Ook in het collegeprogramma neemt de beginspraak van burgers een belangrijke plaats in. De inwoners van Helmond worden vanaf het begin van het opstellen van het masterplan betrokken. Dit gebeurt op verschillende manieren:

- De veiligheidsmonitor bestaat deels uit de resultaten van een enquête die onder de inwoners van Helmond gehouden is over de beleving van veiligheid. De veiligheidsmonitor is één van de belangrijkste bronnen geweest om de prioriteiten van het masterplan veiligheid 2015-2018 te bepalen. De ervaringen van inwoners van Helmond leiden dragen op deze manier bij aan de prioritering van verschillende veiligheidsthema's.
- Er worden er in september bewonersbijeenkomsten georganiseerd waarbij een lid van het college van burgemeester en wethouders aanwezig is. Op deze avonden kunnen de inwoners hun prioriteiten benoemen voor het masterplan veiligheid. Ook kunnen ze aangeven hoe de prioriteiten het beste kunnen worden ingevuld. Deze input zal worden meegenomen in het masterplan veiligheid en in de uitvoeringsprogramma's.

- Het is belangrijk om te onderzoeken hoe burgers middels burgerparticipatie en co-creatie kunnen bijdragen aan het verbeteren van de veiligheid. Burgers zijn bij bepaalde overlastverschijnselen (te hard rijden, hondenpoep) niet alleen de overlastervaarders, maar vaak ook de overlastveroorzakers. De oplossing van een aantal problemen rondom veiligheid en overlast ligt dus ook bij bewoners.
- Daarnaast ligt er een mogelijkheid in de beïnvloeding van de overlastperceptie van inwoners. Sommige verschijnselen zullen altijd blijven bestaan. Er kan, naast de verschillende projecten die inzetten op het verminderen van het daadwerkelijke overlastverschijnsel, ook ingezet worden op het verminderen van de overlastervaring van burgers. Door subjectieve veiligheidsgevoelens te beïnvloeden kan de overlastervaring mogelijk afnemen. Zo blijkt uit onderzoek van Kleinhans en Bolt (2010) dat gebrek aan sociale samenhang en onderlinge bekendheid van bewoners belangrijke voorspellers zijn van ervaren overlast en onveiligheidsgevoelens. Door deze aspecten te verbeteren vermindert mogelijk de ervaren overlast van inwoners.

Bezuinigingen

De aanstaande bezuinigingen zijn met betrekking tot de verschillende veiligheidsthema's een punt van zorg. Omdat veiligheid een facetbeleid is, zullen de geplande bezuinigingen invloed hebben op de verschillende veiligheidsthema's. Een voorbeeld: bezuinigingen op het onderhoud van openbare- en groenvoorzieningen kunnen leiden tot verhoogde gevoelens van onveiligheid als bosjes en gras gaan woekeren en een onoverzichtelijke en onverzorgde indruk maken. Vanwege de bezuinigingen wordt het behouden van het huidige niveau van veiligheid op de verschillende veiligheidsthema's regelmatig genoemd als doelstelling voor dit masterplan veiligheid.

1.1 sociale kwaliteit

De sociale kwaliteit van een buurt of wijk heeft betrekking op de intermenselijke relaties in een buurt: de relatie tussen bewoners onderling en eventueel andere aanwezige personen. Belangrijke aspecten van sociale kwaliteit zijn betrokkenheid van bewoners bij de buurt, de kwaliteit van sociale netwerken, de mate van informele sociale controle, e.d. De sociale kwaliteit kan onder druk komen te staan door verschijnselen als woonoverlast, burengerucht, multiprobleemgezinnen, overlast gerelateerd aan illegale bewoning, drank- en drugsoverlast, overlast van prostitutie en overlast van zwervers.

Cijfers

Met betrekking tot sociale kwaliteit blijkt dat er een toename is van zowel de incidenten rondom drugshandel/-productie als ervaren overlast van drugshandel/-productie (veiligheidsmonitor 2013). Het centrum voor criminaliteitspreventie en veiligheid (CCV) geeft aan dat de gevolgen van drugsoverlast op vier gebieden tot uiting komen: slachtofferschap, onveiligheidsgevoelens, economische schade en leefbaarheid. Drugsoverlast heeft een grote invloed op de subjectieve veiligheid. Vanwege de grote impact die drugsoverlast heeft op zowel de veiligheid als de gevoelens van veiligheid wordt drugsoverlast/-handel voor Helmond benoemd als één van de prioriteiten in het masterplan 2015-2018. Drugs is door de nationale politie ook als landelijke prioriteit benoemd.

Kwalitatieve gegevens

In de gesprekken met onder andere de afdelingen Maatschappelijke Ontwikkeling en Dienstverlening, Bouwen en Wonen en Novadic Kentron is de zorg met betrekking tot de soms moeizame samenwerking met woningcorporaties genoemd. Woningcorporaties hanteren een urgentiesysteem voor plaatsing van psychiatrisch patiënten/ex-gedetineerden, verslaafden en kwetsbare ouderen. De begeleiding voor deze kwetsbare groepen neemt onder andere door extramuralisatie van de zorg en bezuinigingen af. Helmond scoort in vergelijking met 14 soortgelijke steden gemiddeld op het gebied van sociale kwaliteit. Helmond scoort iets lager op het gebied van sociale kwaliteit dan de andere meer landelijke gemeenten in Peelland.

Hoofdlijn problematiek

Het belang van een goede sociale kwaliteit in wijken komt naar voren uit wetenschappelijk onderzoek. Zo blijkt uit onderzoek van Junger-Tas, Steketee en Moll (2008) dat een buurt met een lage sociaal economische status een directe en indirecte voorspeller is voor delinquent gedrag van jongeren.

Het CCV geeft aan dat er in 30-50% van alle overlastgevallen sprake is van psychische of psychosociale problemen bij de overlastveroorzaker. Het ontbreekt kwetsbare groepen vaak aan een eigen netwerk en sociale steun. Dit leidt tot een extra belasting van de sociale kwaliteit en grotere overlastproblematiek. Woonoverlast kan het woonplezier en leefklimaat in een buurt erg aantasten. Woonoverlast kan als zeer ingrijpend worden ervaren, en in ernstige gevallen zelf psychische en/of lichamelijke klachten veroorzaken. Vanwege de grote impact die overlast heeft, wordt overlast binnen wijken benoemd als één van de specifieke prioriteiten voor Helmond in het masterplan veiligheid 2015-2018.

1.2: Fysieke kwaliteit

De fysieke kwaliteit van een buurt, wijk of kern heeft betrekking op de fysieke kenmerken van de woonomgeving: in het bijzonder de inrichting, het onderhoud en beheer van de openbare. Het draait bij dit thema om de vraag: Hoe staat de openbare ruimte erbij? Hoe prettig is het wonen in de buurt gegeven die fysieke kwaliteit? Aspecten zijn onder andere onderhoud van groen, aanpak zwerfvuil, verlichting van achterpaden. Afbreuk van de fysieke kwaliteit wordt onder andere veroorzaakt door vernielingen, graffiti, zwerfvuil en andere tekenen van verloedering.

Cijfers

Uit de veiligheidsmonitor (2013) komt met betrekking tot fysieke kwaliteit het volgende naar voren:

- Het aantal incidenten met betrekking tot vernielingen is stabiel gebleven, evenals het percentage inwoners dat veel fysieke verloedering ervaart;
- een ruime meerderheid van de ondervraagden is tevreden over het onderhoud in de omgeving en over de voorzieningen voor kinderen. De ondervraagden zijn minder tevreden over de voorzieningen voor jongeren;
- de leefbaarheid staat onder druk door onder andere de fysieke verloedering die bewoners in hun wijk ervaren. Eén op de vier ondervraagden gaf aan veel fysieke verloedering te ervaren (o.a. rommel, vernielingen en hondenpoep);
- Helmond scoort wat fysieke kwaliteit betreft hoger dan 14 soortgelijke steden. In vergelijking met de Peelgemeenten scoort Helmond lager op het gebied van fysieke kwaliteit.

Kwalitatieve gegevens

- Het behouden van het huidige niveau van fysieke kwaliteit is gezien de bezuinigingen een doel op zich. Door de bezuinigingen bij de gemeente en door de financiële positie van woningcorporaties kan de leefbaarheid in wijken onder druk komen te staan.
- Er wordt daarnaast aangegeven dat problemen op het gebied van fysieke kwaliteit worden momenteel onvoldoende in de kiem gesmoord worden.

Hoofdpijn problematiek

De hoofdpijn die uit de inventarisatie rond dit veiligheidsthema naar voren komt, is dat het behouden van het huidige niveau van fysieke kwaliteit vanwege de bezuinigingen een doel op zich is. Er moet meer ingezet worden op burgerparticipatie. Een buurtgerichte aanpak werkt hierbij naar waarschijnlijkheid beter dan een wijkgerichte aanpak. Burgerparticipatie is een algemeen aandachtspunt dat in alle veiligheidsthema's terugkomt.

1.3: Objectieve veiligheid

Het veiligheidsthema objectieve veiligheid heeft betrekking op de diverse, veelvoorkomende vormen van criminaliteit in de buurt, wijk en gemeente. Onder de soorten criminaliteit die in elk geval bepalend zijn, vallen woninginbraak, overvallen, voertuigcriminaliteit en geweld.

Cijfers

Uit de veiligheidsmonitor 2013 komt met betrekking tot objectieve veiligheid het volgende naar voren:

- het aantal incidenten met betrekking tot mishandeling is gedaald;
- het aantal incidenten met betrekking tot overvallen is trendmatig afgenomen vanaf 2010 (bron: bestuurlijk dashboard politie);
- het aantal straatroven is in vergelijking met 2012 in 2013 sterk afgenomen: van 56 naar 28;
- het aantal fietsendiefstal is significant gestegen van 11.9 per 1.000 inwoners in 2012 naar 14.5 per 1.000 inwoners in 2013;
- ervaren criminaliteit van inwoners is toegenomen van 8 tot 12%;
- Helmond scoort gemiddeld wat objectieve veiligheid betreft in vergelijking met de 14 soortgelijke steden. In vergelijking met de overige Peelgemeenten scoort Helmond lager op het gebied van objectieve veiligheid.

Kwalitatieve gegevens

De politie geeft aan dat geweld (waaronder straatroof en overvallen) en woninginbraken landelijke veiligheidsthema's zijn. Daarnaast geeft de politie aan dat de problematiek rond drugs is veranderd in vergelijking met vier jaar geleden. Drugsproductie en -handel is professioneler en bedrijfsmatiger geworden, en is steeds meer gericht op handel. Hierop moet worden ingezet. Daarnaast wordt er in de gesprekken met politie en Novadic Kentron aangegeven dat er ontwikkelingen zijn op het gebied van drugs. Er komen regelmatig nieuwe drugs op. Het is belangrijk om deze trends en ontwikkelingen te volgen. Ook de relatie tussen alcohol-/middelengebruik en criminaliteit speelt bij objectieve veiligheid. De relatie tussen middelengebruik en criminaliteit betreft vooral verwervingscriminaliteit (Lammers et al., 2014). Het blijkt dat drugsgebruikers drie tot vier maal zo vaak delicten plegen als niet drugsgebruikers. Uit onderzoek van Junger-Tas, Steketee en Moll (2008) blijkt dat alcohol kan worden gezien als de oorzaak van delinquent gedrag, en dan voornamelijk geweldsdelicten. Daarnaast bestaat een samenhang tussen alcoholgebruik en –verslaving en huiselijk geweld en gebruik van alcohol, amfetamine en cocaïne en gewelddadig gedrag met name in het nachtleven en bij evenementen (nationale drugsmonitor jaarbericht 2012). Drugs heeft dus op verschillende manieren een negatieve invloed op de veiligheid, zowel in de productie, de handel, als in de gevolgen van het gebruik. Voor overmatig alcoholgebruik geldt ook dat er negatieve gevolgen bestaan voor de veiligheid.

Ook komt in de gesprekken met politie naar voren dat de criminaliteit verschuift van woninginbraken naar inbraken in schuurtjes en garages. Dit is mogelijk te verklaren door het feit dat voor inbraak in schuurtjes beduidend lagere straffen gegeven worden dan voor woninginbraak. Ook is de laatste jaren veel inzet geweest op het bewust maken van bewoners van het risico van woninginbraak, en preventieve maatregelen die bewoners kunnen treffen tegen woninginbraak. Schuurtjes zijn vaak makkelijker toegankelijk dan woningen.

Hoofdlijn problematiek

Vanwege de grote impact die woninginbraak heeft op de slachtoffers blijft dit voor het aankomende masterplan Peellandbreed een prioriteit. Inbraak is een grove inbreuk op de privésfeer. Meer dan de helft van de slachtoffers van een woninginbraak ervaren symptomen van een posttraumatische stressstoornis zoals angst, concentratieproblemen en onmacht. Voor het onderwerp geweld geldt eveneens dat de impact erg groot is voor het slachtoffer. Van alle misdrijven kampen slachtoffers die te maken gehad hebben met geweld het meeste met psychische problemen als gevolg van het misdrijf. Deze problemen verschillen van angst en woede tot piekeren en andere emotionele problemen. Daarnaast blijkt dat geweldsmisdrijven in de privésfeer (denk aan huiselijk geweld en

kindermishandeling) ernstigere gevolgen hebben dan andere geweldsdelicten (Lamet en Wittebrood, 2009). Vanwege deze impact wordt ook geweld als Peellandbrede prioriteit benoemd. Vanwege de opvallende stijging zal fietsendiefstal specifiek voor Helmond als prioriteit opgenomen worden.

1.4: Subjectieve veiligheid

Subjectieve veiligheid gaat over het veiligheidsgevoel van bewoners. Vragen die hierbij naar boven komen zijn onder andere: Hoe vaak voelt men zich onveilig?; In hoeverre mijdt men bepaalde plekken in de gemeente? Daarnaast draait het om het veiligheidsgevoel van bewoners op bepaalde (openbare) plekken binnen de gemeente (bijvoorbeeld station, winkelgebied, uitgaansgebied).

Cijfers

Op het gebied van subjectieve veiligheid is uit de veiligheidsmonitor 2013 naar voren gekomen dat het percentage ondervraagden dat veel criminaliteit in de eigen buurt ervaart significant is toegenomen (van 8% naar 12%). Ook in Peelland is dit percentage gestegen (van 2% naar 4%). Het percentage dat zich wel eens onveilig voelt in de buurt is afgelopen jaar significant afgenomen. Eén op de vijf ondervraagden voelt zich wel eens onveilig in de buurt. 2% van de ondervraagden geeft aan zich vaak onveilig te voelen op straat. Deze afname is in tegenstelling met Peelland waar het onveiligheidsgevoel in de buurt juist significant is toegenomen (van 10% naar 13%). Ondervraagden voelden zich in Helmond in 2013 's avonds wel onveiliger op straat dan in 2012. Dit percentage is gestegen van 3% naar 5%. In vergelijking met 14 soortgelijke steden scoort Helmond gemiddeld op het gebied van subjectieve veiligheid.

Kwalitatieve gegevens

In de interviews werden de bezuinigingen als punt van zorg genoemd. De bezuinigingen van zowel woningbouwverenigingen als de gemeente kunnen gevolgen gaan hebben voor (hun inzet op) de leefbaarheid binnen wijken, zoals onderhoud van (groen)voorzieningen en handhavingstaken van de stichting stadswacht Helmond (SSH). Dit kan negatief uitwerken op het gevoel van subjectieve veiligheid. Uit het gesprek met de politie komt naar voren dat het beïnvloeden van subjectieve (on)veiligheidsgevoelens door goede voorlichting en proactief communiceren een stevige uitdaging voor de toekomst is. Het belang van de inzet op burgerparticipatie komt duidelijk uit de gesprekken met onder andere Maatschappelijke Ontwikkeling en Dienstverlening en de SSH naar voren. Burgerparticipatie kan de betrokkenheid met een buurt vergroten.

Hoofddlijn problematiek

De hoofddlijn die uit de inventarisatie van de subjectieve veiligheid naar voren komt, is dat het relatief goed gaat met de subjectieve veiligheid in Helmond. De subjectieve veiligheid verschilt wel sterk per wijk. De ervaren criminaliteit is flink toegenomen. Het belang van burgerparticipatie komt in dit thema op verschillende manieren naar voren. Als eerste wordt aangegeven dat burgerparticipatie het gevoel van betrokkenheid bij een wijk of buurt kan vergroten. Daarnaast biedt burgerparticipatie mogelijkheden om de effecten van de geplande bezuiniging op handhaving en onderhoud van voorzieningen op leefbaarheid op te vangen. Burgerparticipatie en communicatie zijn algemene aandachtspunten die in alle veiligheidsthema's terugkomen. Deze thema's worden verder toegelicht onder het kopje 'algemeen'.

Veiligheidsveld 2: bedrijvigheid en veiligheid

2.1: veilig winkelgebied

In winkelgebieden kunnen zich verschillende vormen van onveiligheid voordoen. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om winkeldiefstal, zakkenrollerij en overvallen maar ook om jongerenoverlast, vernielingen, fietsen en bromfietsen in het voetgangersgebied en de mate van brandveiligheid van de winkelpanden. Daarnaast kunnen zwerfvuil en andere tekenen van verloedering tot subjectieve onveiligheid leiden.

Cijfers

Met betrekking tot het veiligheidsthema veilig winkelgebied is naar voren gekomen dat het aantal winkeldiefstallen trendmatig stijgt vanaf 2010 (bestuurlijk dashboard politie). Ook het aantal winkelinbraken is in 2013 in vergelijking met 2012 toegenomen (veiligheidsmonitor 2013). Het aantal overvallen neemt trendmatig af vanaf 2010. Overvallen behoren tot de categorie geweld. De afname van overvallen kan daardoor mogelijk verklaard worden door de inzet die er afgelopen jaren is geweest op het veiligheidsthema geweld. Het aantal winkeldiefstallen in Helmond is hoger dan het aantal winkeldiefstallen in de overige, meer landelijke Peeltgemeenten. Een verklaring hiervoor kan gevonden worden in het een groter winkelconcentratiegebied in Helmond ten opzichte van de andere Peeltgemeenten.

Kwalitatieve gegevens

Uit de gesprekken met politie en SSH blijkt dat er een gestage toename van winkeldiefstal zichtbaar is. Er heerst het gevoel dat er veel meer georganiseerde winkeldiefstal gepleegd wordt door landelijke en buitenlandse groepen die door het land reizen en verschillende steden afgaan. De politie geeft aan dat strafvervolgning van deze groepen vaak lastig is, zeker in het geval van buitenlandse daders. Om de veiligheid in winkelgebieden te vergroten is er in de periode van het afgelopen masterplan ingezet op het keurmerk veilig ondernemen voor winkelcentra.

Hoofdpijn problematiek

De hoofdpijn die uit de inventarisatie rond bedrijvigheid en veiligheid naar voren komt, is de stijging van het aantal winkelinbraken en het aantal winkeldiefstallen. Het CCV schetst daarnaast een landelijke trend dat winkeldiefstallen steeds vaker gepaard gaan met agressie. Of dit voor Helmond ook geldt is echter niet bekend. Het aantal overvallen is flink gedaald de afgelopen vier jaar. Overvallen vallen onder de het thema geweld. De (mogelijke) lichamelijke en psychische gevolgen van een overval zijn groot. De inzet op overvallen is terug te zien in de daling van het aantal overvallen. Vanwege de grote impact zal geweld ook voor het komende masterplan zal Peellandbreed als een prioriteit benoemd worden.

2.2. Veilige bedrijventerreinen

Onveiligheid op bedrijventerreinen kent zowel sociale als fysieke aspecten: bedrijfsinbraak, diefstal, overvallen en vernieling aan de ene kant en aan de andere kant inrichting en onderhoud van de terreinen, verkeersveiligheid en brandveiligheid. Ook kunnen zich illegale bewoning en drugsdelicten zoals hennepplantages voordoen (NB: externe veiligheid, ofwel veiligheid rond inrichtingen waarin gevaarlijke stoffen worden opgeslagen en/of bewerkt, is onderdeel van veiligheidsveld 4: fysieke veiligheid).

Cijfers

Met betrekking tot het veiligheidsthema veilige bedrijventerreinen is naar voren gekomen dat het aantal diefstal/inbraak in bedrijven en kantoren afneemt. Ook het aantal overvallen daalt. Uit de AD-misdaadcijfers blijkt dat Helmond in vergelijking met 14 soortgelijke steden gemiddeld scoort met betrekking tot het aantal inbraken in bedrijven. In vergelijking met de overige Peelgemeenten zijn er in Helmond meer inbraken in bedrijven. Een mogelijke verklaring hiervoor is de grotere concentratie van bedrijven in Helmond t.o.v. de meer landelijke peelgemeenten.

Kwalitatieve gegevens

Uit de gesprekken met Economie en Arbeid komt naar voren dat de handhaving op bedrijventerreinen belangrijk is. Ook moet de handhaving op de verschillende bedrijventerreinen gelijk zijn: hiermee kan oneerlijke concurrentie voorkomen worden.

Hoofdlijn problematiek

In het vorige masterplan is ingezet op het verkrijgen van Keurmerk Veilig Ondernemen Bedrijventerreinen (KVO-B). Ondertussen hebben een aantal bedrijventerreinen in Helmond het keurmerk veilig ondernemen verkregen. Het KVO zorgt dat ondernemers, gemeente, brandweer en andere relevante partijen structureel samenwerken aan de veiligheid. Uit de cijfers blijkt dat de veiligheid op bedrijventerreinen daadwerkelijk verbeterd is.

2.3. Veilig uitgaan

Uitgaansvoorzieningen hebben enerzijds een positief effect: het culturele en sociale klimaat varen er wel bij. Ook zijn er economische voordelen. Maar er kunnen zich ook veiligheidsproblemen rond uitgaansvoorzieningen voordoen, zoals geweld, overlast en vernielingen (eventueel vernielingen rond de zogenaamde (s)looproutes). Daarom is veilig uitgaan opgenomen als veiligheidsthema.

Cijfers

Uit de veiligheidsmonitor 2013 komt met betrekking tot het veiligheidsthema veilig uitgaan het volgende naar voren:

- het percentage van de inwoners dat aangeeft veel overlast van horeca te ervaren is laag, evenals het percentage inwoners dat aangeeft veel overlast te ervaren van dronken mensen op straat (2% en 4% respectievelijk).
- Het percentage dat aangeeft zich onveilig te voelen rondom uitgaansgelegenheden is afgenomen. De cijfers met betrekking tot overlast van horeca verschillen nauwelijks tussen Helmond en de overige Peeltgemeenten.

Kwalitatieve gegevens

In het gesprek met de politie wordt de negatieve sfeer veroorzaakt door van sommige jeugdgroepen als complicerende factor genoemd. Hun negatief ervaren dominantie en uitstaling leidt soms tot confrontaties met uitsluiting als resultaat. Het gevolg is een verspreiding van deze jongeren over het centrumgebied Helmond. Dit vraagt nu en in de toekomst stevige aandacht van ouders, gemeente, maatschappelijke organisaties, jongerenwerkers en politie. Met name omdat deze jeugd(groepen) een gevoeligheid kent als het gaat om de doorgroei van overlastgevend gedrag naar meer crimineel gedrag. Dit punt wordt niet alleen door de politie benoemd, maar komt ook terug in de gesprekken die met Beleidscoördinatie, Onderzoek en Statistiek gevoerd zijn.

Uit een gesprek met de politie komt daarnaast naar voren dat er binnen elk horecaconcentratiegebied belangen liggen voor de (georganiseerde) criminaliteit in relatie tot onder andere illegaal gokken, prostitutie en mogelijk mensenhandel. Het hebben of creëren van een goede gezamenlijke en uitwisselbare informatiepositie binnen dit beleidsterrein, is voor zowel bestuur als politie een belangrijke randvoorwaarde om invulling te kunnen geven aan de onderscheiden verantwoordelijkheden. Ondermijnende criminaliteit in het masterplan 2015-2018 benoemd tot een Peellandbrede prioriteit en is ook een landelijke prioriteit voor de Nationale Politie.

Daarnaast speelt middelengebruik een rol bij veilig uitgaan. Onderzoek toont aan dat middelengebruik één van de belangrijkste factoren is die bijdraagt aan uitgaansoverlast en uitgaansgeweld (Bureau Beke en het CCV, 2013). Ook in het gesprek met Novadic Kentron komt dit punt naar voren.

Hoofdpijn problematiek

In het masterplan veiligheid 2010-2014 is ingezet op de Kwaliteitsmeter Veilig Uitgaan. Momenteel loopt de projectfase van de KVVU. Hierbij is een aanpak veilig uitgaan Helmond opgesteld met een looptijd van 2013 tot 2017. De benoemde aandachtspunten met betrekking tot overlastgevende jongeren vallen onder het veiligheidsveld jeugd en veiligheid. De veiligheidsthema's jeugdoverlast en drugsoverlast zijn benoemd tot prioriteit voor het masterplan veiligheid 2015-2018. De inzet hierop zou ook effect kunnen hebben op het veiligheidsthema veilig uitgaan.

2.4. Veilige evenementen

Evenementen, zeker de grootschalige, kunnen behoorlijke veiligheidsrisico's opleveren. De gemeente stelt voorwaarden aan de organisator betreffende de veiligheid en handhaaft hierop. Het is aan de organisator om deze voorwaarden voor de veiligheid te realiseren. De risico's zijn met name gelegen in geweld, overlast, vernieling, brandveiligheid en crisisbeheersing. Daarnaast er mogelijke dwarsverbanden met externe veiligheid (evenementenlocaties nabij EV-inrichtingen).

Cijfers

Uit Veiligheidsmonitor 2013 is met betrekking tot veilige evenementen naar voren gekomen dat het aantal incidenten met betrekking tot overlast van evenementen stabiel laag is gebleven, evenals het aantal aangiften met betrekking tot overlast van horeca.

In Helmond is het aantal evenementen de laatste jaren toegenomen. In 2013 kenden we 224 evenementen die op 264 dagen plaatsvonden. Naast de kleinere evenementen ging het om 72 grotere evenementen verspreid over 131 dagen.

Kwalitatieve gegevens

In de gesprekken met politie wordt benoemd dat Helmond nog altijd een groeiend aantal evenementen met verhoogd veiligheidsrisico kent. Het besef dat veiligheid (in toenemende mate) een essentieel en onlosmakelijk onderdeel is bij de organisatie van evenementen is nog niet breed ontwikkeld, niet bij organisatoren en niet bij alle onderdelen van de gemeentelijke organisatie.

Huidige aanpak

De noodzaak om het besef dat veiligheid een essentieel en onlosmakelijk onderdeel is bij de organisatie van evenementen te ontwikkelen, heeft er toe geleid dat er een evenementenveiligheidscommissie opgezet is. Hierin worden alle veiligheidsrisico's met betrekking tot evenementen besproken en worden er voorwaarden gesteld aan de organisator van de evenementen op het gebied van veiligheid. Deelnemers aan de evenementenveiligheidscommissie zijn politie, brandweer, GHOR (geneeskundige hulporganisatie) en gemeente.

Hoofdpijn problematiek

De afgelopen jaren is de aandacht voor de veiligheidsmaatregelen bij evenementen sterk toegenomen vooral door een aantal ernstige incidenten waarbij veel dodelijke slachtoffers waren te betreuren (zoals bijvoorbeeld de 21 doden bij de love parade in Duisburg). De aandacht voor de veiligheidsmaatregelen komt meestal pas naar voren als er daadwerkelijk slachtoffers te betreuren zijn.

Landelijk zien we een toenemende belangstelling voor evenementen en festivals. In de nationale drugsmonitor (Trimbos 2013) wordt gewezen op de toename van drugsgebruik tijdens grootschalige evenementen. Hierbij wordt aangegeven dat er een aanzienlijke stijging is van matige tot ernstige acute gezondheidsverstoringen soms met dodelijke afloop. Daarnaast wordt aangegeven dat er een duidelijke samenhang is tussen alcoholgebruik en gewelddadig gedrag bij evenementen.

Gezien de toename van evenementen binnen Helmond en daarmee samenhangende risico's is voor Helmond de veiligheid bij evenementen als lokale prioriteit opgenomen.

3.1. jeugdoverlast

Dit thema heeft betrekking op overlast van jongeren, vaak in groepsverband. Het kan gaan om mildere vormen van overlast (acceptabele en hinderlijke jeugdgroepen) maar ook om zwaardere vormen ('echte' overlastgevende groepen). Jeugdoverlast uit zich bijvoorbeeld door geluidsoverlast, intimiderend aanwezig zijn, zwerfvuil achterlaten en soms ook in vernielingen en andere vormen van kleine criminaliteit. Kenmerkend voor de zogenaamde hinderlijke groepen is dat ze in principe goed aanspreekbaar/corrigeerbaar zijn door de omgeving. Bij de zogenaamde echte overlastgevende groepen is er meer een hiërarchie in de groepen en zijn ze lastiger te corrigeren. Ook is er veelal (lichte) criminaliteit in het spel.

Cijfers

Uit de Beke-shortlist is naar voren gekomen dat er in Helmond op de peildatum 1 mei 2014 vier hinderlijke jeugdgroepen aanwezig zijn, maar geen overlastgevende jeugdgroepen of criminele jeugdgroepen. Dit is een gunstige ontwikkeling aangezien er in 2013 nog wel één criminele jeugdgroep actief was binnen Helmond.

Het aantal incidenten jeugdoverlast is ten opzichte van afgelopen jaar enigszins gestegen (tot 5.6%) en is nu gelijk met het niveau van 2011. Het percentage van de inwoners dat aangeeft veel overlast te ervaren van jongeren in de eigen buurt is stabiel gebleven op 8% (Bron: veiligheidsmonitor 2013).

Kwalitatieve analyse

In de gesprekken met Maatschappelijke Ontwikkeling en Dienstverlening, politie en SSH wordt het beeld geschetst dat de problematiek op het gebied van jeugdoverlast over het algemeen onder controle is maar dat er wel stevige incidenten voorkomen. Doelstelling moet zijn dat de frequentie van deze incidenten afneemt, en dat ze beter voorspeld kunnen worden. Er is behoefte aan meer vroegtijdige informatie: hierbij kan het opzetten van intelligence rondom jeugdoverlast en -criminaliteit een belangrijke rol spelen. De decentralisaties op het gebied van jeugdzorg worden als punt van zorg genoemd. Daarnaast komt het punt van burgerparticipatie aan de orde: burgers moeten zich meer bewust worden van hun eigen verantwoordelijkheid en van het feit dat zij ook kunnen bijdragen aan een oplossing.

De politie geeft aan dat het jeugdpreventieteam waardevol wordt gevonden, maar dat er nog verdere ontwikkeling mogelijk en wenselijk is. De politie geeft daarnaast aan dat het in het verlengde van de regierol van de gemeente aanbeveling verdient een beleid te ontwikkelen dat enerzijds gericht is op het meer en beter "achter de voordeur" komen van allochtone gezinnen en anderzijds op ontwikkeling van een casusgerichte aanpak.

Hoofdpijn problematiek

Jeugd is in het masterplan veiligheid 2010-2014 benoemd als prioriteit. Ook het masterplan 2015-2018 worden jeugdoverlast en jeugdgroepen als Peellandbrede prioriteit benoemd. Reden hiervoor is dat jeugdoverlast niet alleen een grote impact heeft op bewoners, maar overlastgevende groepen vaak doorgroeien tot criminele jeugdgroepen en zo de criminaliteit in komen. Om dit te voorkomen moet er vroegtijdig worden ingegrepen. Binnen Helmond wordt hier al op ingezet. De aanpak op jeugd kan daarnaast ook bijdragen aan de andere prioriteiten zoals het verminderen van overlast in de wijken en mogelijk drugsoverlast.

3.2. Jeugdcriminaliteit

Bij het veiligheidsthema jeugdcriminaliteit staan individuele probleemjongeren centraal. Het gaat om jongeren met meerdere antecedenten, 'veelplegers', die in bepaalde opzichten de maatschappelijke aansluiting hebben verloren. Ze plegen verschillende vormen van criminaliteit. Sommigen behoren tot een criminele jeugdgroep, maar dit geldt zeker niet in alle gevallen.

Cijfers

Indicatoren met betrekking tot dit veiligheidsthema zijn:

- Uit de Beke-shortlist blijkt dat het aantal criminele jeugdgroepen van 1 in 2013 is gedaald tot 0 in 2014.
- Uit het stuk "jeugdige verdachten in Helmond" van onderzoek en statistiek (2013) blijkt dat het aantal jeugdige verdachten in zowel de leeftijdscategorie 12-17 als in de leeftijdscategorie 18-24 trendmatig daalt sinds 2008. Er is sinds in 2012 in vergelijking met 2008 een daling van 46% van het aantal verdachten in de leeftijdscategorie 12-17 tot 128 in 2012 per 10.000 inwoners en een daling van 24% voor jeugdige verdachten in de leeftijdscategorie 18-24 tot 384 per 10.000 inwoners.
- Ook blijkt uit het stuk jeugdige verdachten in Helmond dat het aantal jeugdige veelplegers in de leeftijdscategorie 12-17 fluctueert door de jaren heen, maar de laatste jaren redelijk stabiel is (rond de 2 per 10.000 inwoners). Ook het aantal jeugdige veelplegers in de leeftijdscategorie van 18-24 schommelt de laatste jaren. Dit aantal is in 2012 26 per 10.000 inwoners.

Kwalitatieve analyse

De politie geeft aan dat zowel problematische jeugd(groepen), uitgaansgeweld en straatroof en overvallen bij de nationale politie landelijke prioriteit hebben. Hiermee schetsen zij het belang van de aanpak van jeugdcriminaliteit. Daarnaast komt uit de gesprekken met Novadic Kentron naar voren dat jeugdcriminaliteit vaak een verband heeft met drugsgebruik en alcoholgebruik.

In de gemeenteraad is het belang van evaluatie van de maatregelen gericht op het voorkomen/ingrijpen bij jeugdcriminaliteit naar voren gekomen. Het is tot op heden vaak lastig gebleken om het effect van verschillende aanpakken te meten. Er zijn meerder factoren die invloed kunnen hebben op de ontwikkeling van jeugdoverlast en jeugdcriminaliteit. Om in de toekomst hier een beter beeld van te krijgen willen we bij nieuwe aanpakken voorafgaand indicatoren vaststellen die kunnen helpen bij de evaluatie.

Hoofddlijn problematiek

De hoofddlijn die uit de inventarisatie rond dit veiligheidsthema naar voren komt, is het belang van de inzet op jeugdcriminaliteit. Het belang van de aanpak van jeugdcriminaliteit en criminele jeugdbendes wordt onderstreept door Ferweda, Beke en Bervoets (2013) die in hun onderzoek 'jeugdgroepen van toen' aangeven dat een groot percentage van de jongeren in de door hun onderzochte criminele jeugdgroepen doorgroeien in de (georganiseerde) criminaliteit. Daarnaast geven ze aan dat territoriaal geweld van deze groepen (intimideren en bedreigen van mensen die in hun territorium komen) vaak een voorspeller is voor crimineel geweld zoals overvallen en straatroven. Deze bevindingen onderschrijven het belang van een vroegtijdige aanpak van criminele jeugd en jongeren. Helmond zet zich hier momenteel al actief voor in met onder andere de Top-30 aanpak. Vroegtijdige aanpak, snel straffen en goede nazorg bij jeugdcriminaliteit kan het afglijden van jongeren in de criminaliteit voorkomen. De impact die jeugdcriminaliteit heeft in de maatschappij is groot, en daarom zijn de mogelijke effecten van vroegtijdig interveniëren ook groot. Het belang om de inzet goed te evalueren is daarom vanzelfsprekend. Jeugdoverlast en jeugdgroepen zijn in het masterplan 2015-2018 Peellandbreed een prioriteit.

3.3. Jeugd, alcohol en drugs

Verschijselen die binnen dit thema vallen zijn de overlast van alcohol- en drugsgebruik in de openbare ruimte en bijvoorbeeld in het uitgaansgebied/-gelegenheden. Het drank- en drugsgebruik kan in verband staan met geweld, vernielingen, geluidsoverlast. De beheersing daarvan is een belangrijke opgave van de gemeente. Een ander onveiligheidsaspect speelt daarbij ook een belangrijke rol: de gezondheidsrisico's van (overmatig) alcohol- en drugsgebruik.

Cijfers

Uit de indicatoren met betrekking tot dit veiligheidsthema is naar voren gekomen dat:

- uit de publicatie van onderzoek en statistiek: "hoe staat Helmond er voor anno 2014?" blijkt dat het percentage jongeren (12-18) dat wel eens gedronken had in 2011 44% was. Dit is beduidend lager dan in het percentage in 2007. Dit wijst erop dat de regionale aanpak 'laat je niet flessen' effectief is. 3% van de jongeren heeft wel eens meer dan 20 glazen alcohol per dag gedronken;
- Helmondse jongeren drinken gemiddeld minder alcohol dan de jongeren in de landelijke Peelgemeenten. Dit past bij de landelijke resultaten. Jongeren in steden drinken over het algemeen minder alcohol dan jongeren in landelijke gemeenten (Alcoholgebruik onder jongeren. Nota van bevindingen Helmond, 2011).
- uit de GGD-jongerenmonitor 2011 komt naar voren dat 6% van de jongeren wel eens drugs gebruikt heeft. Dit percentage is lager dan het regionaal gemiddelde van 9%.

Huidige aanpak

Accenten in de huidige aanpak rond dit thema zijn:

- Drank- en horecawet 2014: vanaf 1 januari 2014 moet de persoon waaraan alcoholhoudende drank wordt verstrekt minimaal 18 jaar zijn. Het doel van de drank- en horecawet is onder andere de verstoring van de openbare orde door alcoholgebruik tegen te gaan. De gemeente is verplicht in een preventie- en handavingsplan vast te leggen hoe invulling wordt gegeven aan de DHW. Deze aanpak wordt momenteel vastgelegd in een beleidsplan en handavingsplan.
- Daarnaast worden in de DHW verschillende projecten genoemd op het gebied van alcoholgebruik onder jongeren, zoals Helmond Fris, de aanpak 'gezonde school en genotsmiddelen' en Helmond Young2Gether.

Hoofdlijn problematiek

Alcohol- en drugsgebruik onder jongeren kan leiden tot psychosociale problemen. Daarnaast blijkt dat jongeren die alcohol of drugs gebruiken vaker in aanraking komen met justitie (Ferweda, Jakobs en Beke, 1996). Het alcoholgebruik in Helmond is de laatste jaren afgenomen. Er is landelijke aandacht voor de aanpak van met name alcoholgebruik onder jongeren, bijvoorbeeld door het verhogen van de minimale leeftijd waarop alcohol mag worden verstrekt in de drank- en horecawet. Mogelijk heeft de aanpak op de speerpunten drugsoverlast en problematische jeugd en jeugdgroepen ook indirect effect op het thema jeugd, alcohol en drugs.

3.4. A Veilig in en om school

Jeugd kan zowel dader als slachtoffer zijn van onveiligheid; thuis, in de buurt, bij het stappen maar ook op school. Mogelijke veiligheidsproblemen op en rond scholen zijn pesten, geweldpleging, diefstal, overlast (voor omwonenden), vernielingen en verkeersonveiligheid.

Cijfers

Uit de indicatoren met betrekking tot veilig in en om school komt het volgende naar voren:

- het percentage jongeren in 2011 dat (erg) sombere gevoelens heeft is 4% in 2011;
- één op de negen jongeren (12-18) wordt gepest (GGD jongerenmonitor 2011-2012). 28% van de jongeren met een lage weerbaarheid wordt gepest;
- van de kinderen van 4-11 jaar voelt 6% zich niet prettig op school.

Kwalitatieve gegevens

In de gesprekken met Maatschappelijke Ontwikkeling en Dienstverlening komt naar voren dat pesten zich voor een deel verplaatst van het pesten op school naar het pesten via de social media. Daarom moet er een aanpak ontwikkeld worden die zich richt op het tegengaan van pesten via social media. Daarnaast verdienen de thema's loverboys en seksuele weerbaarheid speciale aandacht.

Huidige aanpak:

Momenteel wordt er op een aantal manieren ingezet op het verbeteren van de veiligheid in en om school. Zo werken scholen, gemeente en politie samen aan de veiligheid op scholen. Ook bestaat het project 'we can young', een campagne met het doel om jongeren respectvol met elkaar om te laten gaan en zich bewust te laten zijn van grenzen als het gaat om seks en relaties. Uit onderzoek van Junger-Tas, Steketee en Moll (2008) komt naar voren dat een positieve schoolcarrière een belangrijke bescherming tegen delinquentie. Dit onderstreept het belang van het veiligheidsthema veilig in en om school.

Hoofdpijn problematiek

De inventarisatie rond dit veiligheidsthema laat zien dat de inzet op pesten verbreed moet worden. Niet alleen het pestgedrag op scholen, maar ook het pestgedrag op de social media verdient een specifieke aanpak. Dit is niet alleen een taak voor de gemeente. Scholen zijn wettelijk verplicht om op effectieve wijze pesten tegen te gaan.

Veiligheidsveld 4: Fysieke veiligheid

4.1. Verkeersveiligheid

Verkeersveiligheid heeft betrekking op de veiligheid van verkeer voor verkeersdeelnemers in het algemeen, voor specifieke doelgroepen en in bepaalde gebieden (woongebied, scholen, winkelgebied e.d.). Deze veiligheid wordt beïnvloed door fysieke factoren (infrastructuur) en het rijgedrag van verkeersdeelnemers. Er kan onderscheid gemaakt worden tussen objectieve verkeersveiligheid, subjectieve verkeersveiligheid en verkeers- en parkeeroverlast.

Cijfers

Verkeersveiligheid komt zowel in 2012 als in 2013 terug in de top 5 van meest genoemde buurtproblemen. In Helmond en Peelland staat 'te hard rijden' zowel in 2012 als in 2013 op nummer 1 als meest genoemde buurtprobleem. Het punt 'parkeerproblemen' staat zowel voor Helmond als voor Peelland in 2012 en 2013 op nummer drie genoemd als meest genoemde buurtprobleem. Het percentage van ondervraagden dat veel verkeersoverlast ervaart is in 2013 significant gestegen in vergelijking met 2012. Uit de veiligheidsmonitor 2013 blijkt daarnaast dat de objectieve cijfers betreffende verkeersoverlast significant gedaald zijn. De SSH geeft aan dat hierbij alleen de politiecijfers zijn meegenomen, en niet de meldingen bij de SSH. Verkeersoverlast wordt ook bij de SSH gemeld. Dit kan een vertekening van de cijfers verklaren. In vergelijking met Peelland scoort Helmond iets hoger op verkeersoverlast. In vergelijking met 14 soortgelijke steden scoort Helmond gemiddeld op te hard rijden en agressief rijgedrag, maar significant slechter op het gebied van parkeerproblemen.

Kwalitatieve gegevens

Uit de gesprekken met SSH en Bouwen en Wonen komt naar voren dat verkeersveiligheid al jaren als probleem wordt genoemd door de inwoners. Tegelijkertijd wordt opgemerkt dat de overlastgevers en de personen die de overlast ervaren vaak dezelfde zijn: het zijn de bewoners van de buurt zelf die te hard rijden en/of asociaal rijgedrag vertonen. De oplossing moet dus ook bij de burgers zelf gezocht worden. Hier komt de inzet van de burgers op het gebied van veiligheid duidelijk naar voren.

Huidige aanpak

Met betrekking tot de verkeersveiligheid is momenteel een continue proces ingericht met als doel de verkeersveiligheid te verbeteren. Met behulp van gegevens uit de verkeersongevallenregistratie worden black spots geïndiceerd en vervolgens aangepakt.

Hoofdpijn problematiek

Verkeersoverlast keert steeds terugkeert als punt van zorg voor de inwoners van Helmond. Uit de veiligheidsmonitor 2013 blijkt dat de ervaren verkeersoverlast afgelopen jaar sterk is toegenomen. Omdat verkeersoverlast al jaren wordt genoemd in de veiligheidsmonitor als één van de grootste ergernissen en in het afgelopen jaar weer is toegenomen, wordt verkeersoverlast voor Helmond geprioriteerd in het masterplan 2015-2018. Daarnaast is het belangrijk om te onderzoeken hoe burgerparticipatie en co-creatie kunnen bijdragen aan het verbeteren van de verkeersveiligheid. Aangezien de problemen vaak door de buurtbewoners zelf worden veroorzaakt ligt de oplossing van een aantal problemen rondom verkeersveiligheid ook bij bewoners.

4:2. Brandveiligheid

Dit thema heeft enerzijds betrekking op de ontwerptechnische en gebruikstechnische brandveiligheid van bepaalde soorten gebouwen (zoals woongebouwen en gebouwen met horecabestemming) en anderzijds op de voorwaarden voor effectieve repressie (bestrijding van brand). Om de brandveiligheid te borgen zien gemeente en brandweer toe op pro-actie en preventie en geven zij voorlichting aan doelgroepen. Daarnaast prepareert de brandweer zich op de bestrijding (repressie) van branden.

Cijfers

Uit de indicatoren met betrekking tot dit veiligheidsthema is naar voren gekomen dat het aantal branden in 2013 niet significant is toegenomen ten opzichte van 2012. Het aantal brandstichtingen is in 2013 ten opzichte van 2012 licht afgenomen.

Kwalitatieve informatie:

Uit de gesprekken met de brandweer komt naar voren dat de organisatie en beheer op het thema brandveiligheid voornamelijk bij de veiligheidsregio Brabant Zuidoost ligt.

De opkomsttijden van de brandweer worden daarnaast specifiek als prioriteit benoemd in het collegeprogramma 2014-2018. Belangrijk punt dat naar voren komt is dat één van de doelen is om de burger te activeren en zelfredzaam te maken op het gebied van brandveiligheid, bijvoorbeeld door buurtnetwerken te versterken. Eén van de uitdagingen die hierbij speelt is het feit dat mensen steeds langer zelfstandig thuis blijven wonen, ook bij toenemende kwetsbaarheid.

Hoofdlijn problematiek

Uit de inventarisatie rond het veiligheidsthema brandveiligheid komt naar voren komt dat de organisatie en beheer op het thema brandveiligheid voor een groot deel bij de veiligheidsregio Brabant Zuidoost ligt. De burgerparticipatie die genoemd wordt in dit veiligheidsthema is een terugkerend punt binnen alle veiligheidsthema's.

4.3. Externe veiligheid

Bij dit thema staan de risico's van gevaarlijke stoffen centraal. Gevaarlijke stoffen worden opgeslagen en/of bewerkt in inrichtingen en vervoerd via weg, water, spoor, lucht en buisleidingen. Te onderscheiden zijn het 'groepsrisico' (GR) en het 'plaatsgebonden risico' (PR). In beide gevallen gaat het om de 'naar buiten gerichte' (ofwel *externe*) veiligheidsrisico's van de gevaarlijke stoffen.

Kwalitatieve informatie

Uit de gesprekken met eenheid milieu komt naar voren dat het milieuaspect vaak niet voldoende betrokken wordt bij het evenementenbeleid en het verlenen van vergunningen. Daarnaast wordt er aangegeven dat organisatoren van evenementen bewust gemaakt moeten worden van de risico's en dat de organisatoren betrokken moeten worden bij het proces zodat ze in vervolg zelf weloverwogen afwegingen maken.

Huidige aanpak

Accenten in de huidige aanpak rond dit thema staan vermeld in de milieuvisie 2025. Hierin worden een aantal doelstellingen m.b.t. externe veiligheid benoemd:

- de risico's van de opslag, de productie, het gebruik en vervoer van gevaarlijke stoffen in Helmond zijn bekend en inzichtelijk;
- door een goed geborgde uitvoeringspraktijk die voldoet aan landelijke en provinciale kwaliteitseisen, worden milieugerelateerde risico's beheerst en beperkt;
- door externe veiligheid tijdig te betrekken in het ruimtelijke ordeningsproces, worden risicovolle situaties voorkomen en/of opgelost;
- inwoners en bedrijven hebben gemakkelijk toegang tot betrouwbare informatie over milieugerelateerde risico's. Door open en heldere risicocommunicatie wordt de zelfredzaamheid van inwoners verbeterd.

Om deze doelen te behalen zijn een aantal projecten opgezet. Hiervoor verwijzen wij naar de milieuvisie 2025.

Hoofdlijn problematiek

De hoofdlijn die uit de inventarisatie rond dit veiligheidsthema naar voren komt, is dat er al een goede aanpak is op dit veiligheidsthema. Wel komt naar voren dat er bij het evenementenbeleid extra aandacht moet zijn voor externe veiligheid. Problemen met externe veiligheid kunnen mogelijk een enorme impact hebben op de veiligheid in Helmond. Veilige evenementen is in het masterplan veiligheid 2015-2018 benoemd tot prioriteit voor Helmond. Hierbij zal ook het aspect externe veiligheid meegenomen worden.

4.4. Rampenbestrijding en crisisbeheersing

Bij het thema rampenbestrijding en crisisbeheersing staan mogelijke rampen en crises centraal. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de bevolkingszorg, brandweezorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening, maar zijn wettelijk verplicht dit te laten uitvoeren door de veiligheidsregio, met uitzondering van de bevolkingszorg (gemeentelijke processen). Deze wordt door de gemeente zelf op peil gebracht en gehouden.

Cijfers

Uit de indicatoren met betrekking tot dit veiligheidsthema is naar voren gekomen dat de planvorming actueel is, en alle deelprocessen brandweezorg beoefend zijn afgelopen jaar. Ook heeft er begin 2014 een bestuurlijke rampenoefening plaatsgevonden.

Hoofdlijn problematiek

De impact die mogelijke rampen en crises kunnen hebben op de veiligheid in Helmond is enorm. De regie op de brandweezorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening ligt niet bij de gemeente maar bij de veiligheidsregio.

5.1. Polarisation en radicalisering

Het veiligheidsthema polarisation en radicalisering gaat over ideologische groepen/stromingen in de samenleving die dermate zijn geradicaliseerd, dat zij een bedreiging vormen of kunnen gaan vormen voor de veiligheid. Sprake kan zijn van dreigend geweld. Deze groepen vergroten de polarisation in de samenleving, zetten het sociaal weefsel onder druk. Stromingen die op die manier kunnen radicaliseren, zijn bijvoorbeeld: rechts-extremisme, islamradicalisme, dierenrechtenradicalisme, asielrechtenradicalisme, links-extremisme.

Cijfers

Het aantal dreigingsincidenten (allen bommeldingen) blijft vanaf 2009 op hetzelfde niveau (0-2 per jaar). Betreffende discriminatie is er vanaf 2011 een daling te zien in het aantal incidenten en klachten. Het aantal aangiften van discriminatie blijft stabiel rond één melding per jaar.

Huidige aanpak

De afgelopen jaren is er een flinke inzet geweest op het thema polarisation en radicalisering. Zo is er het sociaal calamiteitenplan, het piekteam, het platform sociale cohesie en het meldpunt discriminatie.

Kwalitatieve gegevens

De politie geeft aan dat terrorisme tot landelijke prioriteit benoemd is. De aanpak Polarisation en Radicalisme (n.d.) benoemt het risico dat wanneer polarisation plaatsvindt, resulteren kleine incidenten vaker en sneller in grootschaligere confrontaties. Onder invloed van een (kleinschalige) gebeurtenis komen de sluimerende spanningen tussen bevolkingsgroepen tot uiting.

Hoofdpijn problematiek

De mogelijke impact die polarisation en radicalisering op de samenleving kunnen hebben is erg groot. Polarisation en radicalisering kunnen ontwrichtend werken. De mogelijke impact die incidenten rondom polarisation en radicalisering kunnen hebben worden onderkend. Er is sinds jaren inzet vanuit de gemeente op dit veiligheidsthema.

5.2. Georganiseerde criminaliteit

Bij dit thema gaat het om vormen van georganiseerde criminaliteit die zich manifesteren in gemeenten en die in bepaalde mate gebruik (misbruik) maken van gemeentelijke voorzieningen en beschikkingen (waaronder vergunningen en aanbestedingen). Sprake kan zijn van verwevenheid van onder- en bovenwereld en van 'witwassen'. Misdaadbranches die het betreft, zijn bijvoorbeeld drugshandel, vastgoedfraude en mensenhandel.

Kwalitatieve gegevens:

- Uit gesprekken met politie komt naar voren dat het krijgen van inzicht in processen en groepen die verantwoordelijk zijn voor deze criminaliteit belangrijk is voor de bestrijding ervan. Dit is een kerntaak van gemeenten, politie en openbaar ministerie. Het actief vergaren en delen van informatie rondom deze criminele groeperingen is een belangrijke voorwaarde voor de effectieve aanpak binnen de stad Helmond. Een daadkrachtige, effectieve en integrale aanpak, samen met alle betrokken partijen en netwerkpartners, vraagt om een meer structurele, meer krachtige veiligheidsverbinding.
- Ook geeft de politie aan dat conflicten binnen de georganiseerde hennepcultuur en de daaruit voortvloeiende bedreigingen, brandstichtingen en afrekeningen alsmede de vermenging van onderwereld en bovenwereld meer bestuurlijke interventie(mogelijkheden) en handhavingskracht vragen.
- Daarnaast blijkt uit de gesprekken met politie dat de inzet op het voorkomen en tegengaan van illegale handel rondom scholen en 'kwetsbare objecten en locaties' voor Helmond een belangrijk speerpunt blijft.
- Uit de gesprekken met interne partners komt naar voren dat het thema mensenhandel extra aandacht verdient. Momenteel is er een regionale stuurgroep mensenhandel waarbinnen een regionale aanpak opgezet wordt voor dit thema.

Huidige aanpak

Binnen Helmond zijn er een aantal projecten opgezet die zich richten op de aanpak van georganiseerde (en ondermijnende) criminaliteit. Zo is er actief Bibob*-beleid op het gebied van vergunningaanvragers voor horeca, seksinrichtingen, grow-/coffeeshops. Ook bestaat er binnen Helmond het Helmonds Interventie Team waarbinnen leefbaarheids- en veiligheidsproblemen multidisciplinair worden aangepakt. Daarnaast werkt Helmond samen met het regionaal informatie- en expertisecentrum (RIEC) aan het opstellen van een ondermijningsbeeld. Hierbij wordt de ondermijnende criminaliteit in Peelland en Dommelstroom zo volledig mogelijk in beeld gebracht.

Hoofdpijn problematiek

De georganiseerde (ondermijnende) criminaliteit is in geheel Nederland, en ook in Peelland een ernstig maatschappelijk probleem. Het zorgt niet alleen voor veel onveiligheid en overlast bij de bevolking maar ook voor minder zichtbare, sluipende ontwrichting van de samenleving. Zo is er bijvoorbeeld sprake van helingstructuren om illegaal verworven goederen af te kunnen zetten, het faciliteren van verbouw en verkoop van wiet door particulieren en overlast, opdrachten tot plegen van woninginbraken, overvallen en straatroven. Daarnaast wordt regelmatig chemisch afval aangetroffen afkomstig van de productie van synthetische drugs. Ook is er een verband tussen jeugdcriminaliteit en georganiseerde criminaliteit, met name bij het dealen van drugs. Georganiseerde criminaliteit heeft een aantrekkende werking op jeugdcriminaliteit. Kortom: georganiseerde (ondermijnende) criminaliteit is een maatschappelijk probleem dat invloed heeft op meerdere veiligheidsthema's en vraagt om een afgestemde en gecoördineerde aanpak vanuit één overheid. Vooral de ondermijnende effecten in de samenleving leveren een risico op (kamerbrief bestrijding georganiseerde criminaliteit 2013). Dit risico is drievoudig: schade voor de direct betrokkenen; systeemeffecten zoals verstoorde marktwerving; en het neutraliseren van sociale controle: hierbij schermen bepaalde criminele groepen zich zodanig af dat ze zich onaantastbaar wanen. Deze waargenomen onaantastbaarheid tast het vertrouwen dat burgers hebben in de overheid om criminaliteit aan te pakken (kamerbrief bestrijding georganiseerde

criminaliteit 2013). Vanwege deze risico's, en de impact van de risico's wordt georganiseerde (ondermijnende) criminaliteit Peellandbreed als prioriteit benoemd.

*Bibob: wet bevordering integriteitsboordelingen door het openbaar bestuur

5.3. Veilige Publieke Taak

Werknemers met een publieke taak kunnen met regelmaat te maken krijgen met agressie en geweld tijdens het uitvoeren van hun werkzaamheden. Dat geldt voor gemeenten, maar ook voor de organisaties met een publieke taak binnen de gemeente. Agressie en geweld kunnen niet alleen grote persoonlijke gevolgen hebben voor medewerkers en politieke ambtsdragers, ook de goede uitoefening van de taak kan in het gedrang komen.

Cijfers

Over 2013 staan er 15 incidenten geregistreerd die betrekking hebben op de bedreiging van de veilige publieke taak binnen de organisatie van de gemeente Helmond. Alle meldingen betroffen verbaal geweld, zowel schriftelijk als mondeling. Er is in 2013 geen aangifte gedaan bij de politie betreffende veilige publieke taak vanuit de gemeente Helmond. Er zijn wel twee meldingen gedaan bij de politie.

Kwalitatieve gegevens

- Onveiligheidsgevoel na een incident dat betrekking heeft op de veilige publieke taak wordt niet geregistreerd. Het is dus momenteel niet na te gaan in hoeverre de incidenten het veiligheidsgevoel van de medewerkers beïnvloed.
- Uit de regionale driehoeken en de veiligheidsoverleggen is naar voren gekomen dat veilige publieke taak extra aandacht krijgt in de komende periode.
- Agressie en geweld vallen volgens het CCV onder high impact crimes. High impact crimes worden zowel door de nationale politie, als in de politie-eenheid Zuidoost Brabant, als in de Peelgemeenten als prioriteit gezien.

Huidige aanpak

Momenteel zijn er een aantal projecten die zich richten op het verbeteren van de veiligheid voor werknemers met een publieke taak:

- Binnen de gemeente Helmond is er specifiek arbobeleid opgesteld dat gericht is op agressie en geweld.
- Daarnaast is geweld, waaronder geweld tegen medewerkers uit de publieke sector, één van de high impact crimes waarvoor de dader een persoonsgerichte (top-X) aanpak kan krijgen.

Hoofdlijn problematiek

Veilige publieke taak valt onder de noemer geweld. Dit wordt als specifieke prioriteit benoemd voor de Peelgemeenten. De impact die agressie en geweld heeft op de medewerkers en op de uitvoering van de publieke taak is erg groot. Uit onderzoek van TNO (Agressie op het werk: ontwikkelingen, risico's, impact en behoefte aan maatregelen, 2012) blijkt dat externe agressie op het werk leidt tot een hogere kans op burn-out, hoger verzuim, een sterkere verloopintentie en een verlaagde inzetbaarheid. Dit onderstreept het belang van de inzet op dit thema.

5.4. Informatieveiligheid

Gemeenten zijn, net als andere (overheids-)organisaties, kwetsbaar als het gaat om de (digitale) dienstverlening en met name het veilig en beveiligd uitvoeren van deze dienstverlening en het beheer van persoonsgegevens. Als de overheid de digitale beveiliging hiervan niet voldoende kan borgen, is het vertrouwen in de overheid in het geding. Ook kan het de fysieke veiligheid van burgers en organisaties in gevaar brengen; bijvoorbeeld als besturingssystemen van sluizen en bruggen gehackt worden.

Kwalitatieve gegevens

Een aantal risico's betreffende informatie(on)veiligheid die uit de gesprekken met ICT en BJZ naar voren komen, zijn:

- Ernstige verstoring in een primair/democratisch proces;
- verkrijgen van persoonsgegevens/privacygevoelige informatie;
- misbruik van financiële middelen van de gemeente;
- ontregelen van verkeersinformatiesystemen.

De ontwikkeling van dit beleidsterrein is in volle gang. Hierbij volgt de gemeente Helmond het beleid van de vereniging van Nederlandse gemeenten (VNG) ten aanzien van informatieveiligheid. Er wordt gewerkt aan de hand van de baseline informatiebeveiliging gemeente (BIG). Dit is het normenkader dat de beschikbaarheid, integriteit en exclusiviteit van de gemeentelijke informatie(systemen) bevordert.

Huidige aanpak

Gemeente Helmond ontwikkelt momenteel een integraal informatieveiligheidsbeleid. Dit gaat dienen als een protocol op het gebied van informatieveiligheid. Eind 2014 wordt dit beleid vastgesteld. Daarnaast wordt er ingezet op de bewustwording van de medewerkers betreffende hun verantwoordelijkheid op het gebied van informatieveiligheid. Informatieveiligheid is niet alleen een ICT aangelegenheid maar een combinatie van technische, organisatorische, fysieke en personele maatregelen. Alle medewerkers kunnen bijdragen aan het behouden van een goede informatieveiligheid door zorgvuldig om te gaan met de informatie die zij bezitten. Er wordt ingezet op het vergroten van dit bewustzijn. Daarnaast wordt er een regisseur informatieveiligheid aangewezen die verantwoordelijk is voor de borging van de bewustwording ten aanzien van informatieveiligheid en de uitvoer van het informatieveiligheidsbeleid. Ook is informatiebeleid en informatieveiligheid opgenomen in de portefeuilleverdeling van de wethouders.

Een specifiek onderdeel van informatieveiligheid is het delen van privacygevoelige informatie. Het gevoel heerst dat momenteel het bewustzijn over wat is toegestaan met betrekking tot het delen van persoonsgegevens te laag is. Daarom zijn er een aantal personen binnen de organisatie aangewezen die een loketfunctie gaan vervullen op het gebied van informatiedelen.

Hoofdpijn problematiek

De mogelijke risico's met betrekking tot informatieveiligheid zijn groot. Zo kan verschillende privacygevoelige informatie 'op straat komen te liggen' of kunnen de financiële middelen van de gemeente doorgesluisd worden. Er is landelijke aandacht voor dit thema, onder meer met de oprichting van een informatiebeveiligingsdienst voor gemeenten en de resolutie informatieveiligheid van november 2013. Ook binnen de gemeente is er aandacht voor dit thema. Zo wordt er momenteel een integraal informatieveiligheidsbeleid ontwikkeld met als doel het bewustzijn rondom informatieveiligheid te vergroten.

5.5. Ambtelijke en bestuurlijke integriteit

Met betrekking tot het veiligheidsthema ambtelijke en bestuurlijke integriteit gaat het om de meest interne vorm van integriteit: ambtelijke en bestuurlijke integriteit. Schending daarvan kan het gevolg zijn van belangenverstrengeling, maar ook van 'niet-intentionele' verrommeling van procedures. In dit laatste geval ontstaat de integriteitschending min of meer 'per ongeluk'. Integriteitschendingen kunnen de lokale veiligheid in gevaar brengen doordat daardoor bijvoorbeeld fysiek gevaarlijke situaties ontstaan of in stand blijven (vergunning voor onveilige gebouwen of bedrijfsvoering), criminele groepen extra bewegingsruimte krijgen (geen Bibobprocedure toegepast) en ambtenaren of bestuurders kwetsbaar worden voor verdere aantastingen van hun integriteit.

Huidige aanpak:

- Met de nieuwe wethouders is voorafgaand aan hun aanstelling een integriteitsgesprek gevoerd door een gespecialiseerde bureau.
- Binnen de organisatie zijn trainingen morele oordeelsvorming georganiseerd. Dit wordt mogelijk gemeentebreed uitgerold.
- Er is een integriteitsfunctionaris aangesteld binnen de gemeente Helmond.

Hoofdlijn problematiek

Uit de inventarisatie blijkt dat er een behoorlijke inzet is voor ambtelijke en bestuurlijke integriteit. Daarom is er besloten om dit veiligheidsonderwerp niet als prioriteit in het masterplan 2015-2018 te benoemen.

Overzicht mogelijke prioriteiten

De analyse van problematiek en huidige aanpak binnen de vijf veiligheidsvelden van het integrale veiligheidsterrein levert een viertal aan te bevelen prioriteiten voor het nieuwe integrale veiligheidsbeleid van Peelland op:

1. *problematische jeugd en jeugdgroepen*
2. *woninginbraken*
3. *georganiseerde (ondermijnende) criminaliteit*
4. *geweld*

Als specifieke prioriteiten voor de gemeente Helmond komen uit de analyse naar voren:

1. *verkeersoverlast*
2. *drugsoverlast en –handel*
3. *evenementen en veiligheid*
4. *overlast binnen wijken*
5. *fietsendiefstal*

Bijlage 1: Overzicht Veiligheidsthema's

Veiligheidsveld	Veiligheidsthema's
1: Veilige woon- en leefomgeving	1.1: Sociale kwaliteit (o.m. woonoverlast, overlast zwervers en verslaafden) 1.2: Fysieke kwaliteit (o.m. vernieling, graffiti, zwerfvuil) 1.3: Objectieve veiligheid/veelvoorkomende criminaliteit (o.m. woninginbraak, fietsendiefstal, geweldsdelicten) 1.4: Subjectieve veiligheid/veiligheidsgevoel
2: Bedrijvigheid en veiligheid	2.1: Veilig winkelgebied 2.2: Veilige bedrijventerreinen 2.3: Veilig uitgaan 2.4: Veilige evenementen
3: Jeugd en veiligheid	3.1: Overlastgevende jeugd 3.2: Criminele jeugd/individuele probleemjongeren 3.3: Jeugd, alcohol en drugs 3.4: Veilig in en om de school
4: Fysieke veiligheid	4.1: Verkeersveiligheid 4.2: Brandveiligheid 4.3: Externe veiligheid 4.4: Voorbereiding op rampenbestrijding
5: Integriteit en veiligheid	5.1: Polarisatie en radicalisering 5.2: Veilige publieke taakuitoefening 5.3: Georganiseerde criminaliteit 5.4: Ambtelijke en bestuurlijke integriteit

Bijlage 2: Overzicht gesprekspartners

Interne gesprekspartners:

Afdeling Beleidscoördinatie, Onderzoek en Statistiek: eenheid Beleidscoördinatie

Afdeling Informatievoorziening en Automatisering: team Werkplek Automatisering

Afdeling Beheer Openbare Ruimte: team Groen en Afval

Afdeling Bouwen en Wonen: team Handhaving

Afdeling Economie en Cultuur: eenheid Economie en Arbeidsmarkt

Afdeling Maatschappelijke Ontwikkeling en Dienstverlening: eenheid Jeugdbeleid, team Zorg, Welzijn en Sport, team Jeugd

Afdeling Veiligheid en Bestuurs- en Juridische Zaken: eenheid Veiligheid.

Externe gesprekspartners:

BJ Brabant

Brandweer (veiligheidsregio Z.O.B.)

Novadic Kentron

Politie

Stichting Stadwacht Helmond